

Driemaandelijks tijdschrift van
Natuurpunt De Ratel - Nevele
36ste jaargang - nummer 1
januari - februari - maart 2024

P006418

natuurpunt

De Ratel

BOEK JAN MEES
13 JANUARI

GEZINSNAMIDDAG
3 FEBRUARI

VORTE BOSSEN
1 APRIL

NIEUWS UIT DE
OUDE KALE

DE TORENVALK

KORT GENOTEERD

BOEKBESPREKING

KLIMAATTOP

Colofon

Dit is het tijdschrift van 'Natuurpunt De Ratel - Nevele', afdeling van Natuurpunt vzw in 9850 Nevele, Vosselare, Hansbeke, Poesele, Landegem en Merendree

Lid worden van Natuurpunt kan door overschrijving van 38 euro op rekeningnummer BE17 2300 0442 3321 van Natuurpunt vzw, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen of via <https://www.natuurpunt.be/steunen/lidmaatschap/inschrijven>

Voor meer informatie over onze Natuurpuntafdeling en onze activiteiten kunt u terecht op www.natuurpunt.be/nevele of bij het Dagelijks Bestuur:

- Dries Gryffroy (voorzitter),
09 371 84 33,
dries.gryffroy@scarlet.be
- Peter De Groote (secretaris),
09 371 86 02,
peter.de.groote1@telenet.be
- Alain Devreese (ledenadministratie - tijdschrift),
0486 69 05 74,
alain.devreese@telenet.be
- Toon Spanhove (conservator Vallei van de Oude Kale),
0497 02 02 72,
toonspanhove@hotmail.com

of de overige Bestuursleden:

- Stephan Boulez,
stephan.boulez@arteveldes.be
- Valérie Lehouck,
valerielehouck@gmail.com
- Mark Waelbroeck,
marc.waelbroeck@telenet.be
- Ignace Van Dingenen,
ignace.van.dingenen@skynet.be
- Mark Claeys,
claeyscoppens@skynet.be
- Rinus Vuylsteke,
rinusvuylsteke@gmail.com
- Luc Vyncke,
luc.vyncke6@telenet.be

Voor reacties op artikels in dit tijdschrift, vragen en suggesties, eigen artikels, waarnemingen... kunt u steeds terecht bij één van bovenstaande contactpersonen of op ons algemeen e-mailadres: **natuurpuntderatel@telenet.be**

Werkten mee aan dit nummer: Toon Spanhove, Peter De Groote, Ignace Van Dingenen, Katy Van der Mispel, Luc Vyncke en Alain Devreese (redactie)

met de steun van

!Deinze

Het Land van Nevele

DIGITALE NIEUWSBRIEF

Natuurpunt De Ratel - Nevele heeft ook een digitale nieuwsbrief.

Op (on)regelmatige tijdstippen, tussen onze gewone tijdschriftjes door, bezorgen wij die op je e-mailadres indien u dat wenst.

Voor ons een snelle en goedkope manier om jullie op de hoogte te brengen van actuele gebeurtenissen of activiteiten en/of jullie te herinneren aan reeds eerder in het tijdschrift meegedeelde zaken.

Wie deze nieuwsbrief nog niet ontvangen heeft en beschikt over een e-mailadres, kan een berichtje sturen naar ons mailadres natuurpuntderatel@telenet.be en we nemen je graag in onze lijst op.

www.natuurpunt.be/nevele

Facebook: Natuurpunt Nevele

Website van Natuurpunt en Partners Meetjesland:

www.NPMeetjesland.be

www.natuurpunt.be

Activiteiten Voorjaar 2024

zaterdag 13 januari - BOEKVOORSTELLING 'De Onbekende Zee'- Jan Mees

Mensen zijn landdieren. We weten intussen meer over het oppervlak van Mars dan over onze eigen diepzee. Zo bevat de oceaan de hoogste bergen op aarde en tal van mysterieuze zeewezens die nog nauwelijks onderzocht zijn. Door dat gebrek aan kennis onderschatten we de cruciale rol van de oceaan voor de planeet en dus ook voor de mens, bijvoorbeeld in de strijd tegen de klimaatverandering.

Daar moet 'De Onbekende Zee' verandering in brengen. Het is geschreven vanuit de recentste wetenschappelijke inzichten en wil de lezer aan de hand van verhalen onderdompelen in de verborgen pracht en complexe werking van de oceaan. De auteurs leggen uit hoe de opwarming, verzuring, overbevissing en vervuiling van de oceaan niet alleen de kwetsbare fauna en flora bedreigen, maar ook ons.

Toch is niet alles verloren: technologische revoluties bieden hoop, als we op tijd in actie komen. De onbekende zee reikt oplossingen aan om de problemen het hoofd te bieden, want het is nu of nooit voor de oceaan.

Jan Mees is, naast dorpsgenoot uit Merendree, de algemeen directeur van het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) in Oostende. Hij is professor in de mariene biologie aan de Universiteit Gent en publiceert over mariene ecologie, biodiversiteit en datasystemen.

Het boek van de eminente Vlaamse zeewetenschappers Jan Mees en Colin Janssen komt op een uitgelezen moment. Het besef dringt op grote schaal door dat we het roer moeten omgooien, om de oceaan niet onomkeerbaar te beschadigen.' (Dirk Draulans, bioloog en journalist)

Het lijkt wel een parallelle wereld op onze planeet: alles wat zich afspeelt onder water in de zeeën en oceanen. En toch staan we er constant mee in interactie, en zijn we van elkaar afhankelijk. Voor al mijn vragen over de wonderlijke wereld onder water kan ik al jaren terecht bij Jan Mees van het VLIZ. (Lieven Scheire, wetenschapscommunicator)

Praktisch:

- Plaats: Auditorium De Klaproos - Bibliotheek, Stationsstraat 20, Landegem
- Deuren open om 19u, begint om 20u
- Gratis toegang maar wel graag inschrijven op: <https://www.natuurpunt.be/agenda/boekvoorstelling-de-onbekende-zee-door-jan-mees-65601> of <https://www.facebook.com/events/1635066100566190/?ref=newsfeed>

zaterdag 3 februari

Gezinsnamiddag in de Oude Kalevallei

Op zaterdag 3 februari organiseren we opnieuw een 'stiltewerkdag' in de Vallei van de Oude Kale. We pimpen ons perceeltje met de zitbank langs het wandelpad in de Valleiweg. We planten een houtkant, leggen een takkenwal aan en knutselen zelf een insectenhotel in elkaar. Op die manier lokken we extra beestjes naar dit prachtplekje, en wordt het hier nog aangenamer vertoeven.

Speciaal voor de kinderen voorzien we ook bouw pakketjes om zelf een insectenhotel in elkaar te timmeren. We trekken samen de natuur in, op zoek naar materiaal waar kriebeldiertjes graag in nestelen.

Bij nat weer zijn laarzen aangeraden. Breng best ook handschoenen en eventueel een spade mee. Inschrijven kan op <https://www.natuurpunt.be/agenda/gezinsnamiddag-de-vallei-van-de-oude-kale-66745>

- We starten vanaf af om **13h30 in de Valleiweg** (vroegere Peperhoek) in de Vallei van de Oude kale in Lovendegem (coördinaten: 51.0817, 3.5941), vanuit Merendree ook te bereiken aan het einde van de Meersstraat. We eindigen de dag met een drankje en hapje.
- Bij nat weer zijn laarzen aangeraden. Breng best ook handschoenen en eventueel een spade mee.

(paas)maandag 1 april

VOORJAARSWANDELING VORTE BOSSEN

Net buiten de woonkern van Kruiskerke (deelgemeente van Ruiselede) liggen twee interessante bosgebieden naast elkaar. In het westen liggen de Vorte Bossen en in het noorden het Parochieveldbos en het Bruwaanbos.

Zo'n 250 jaar geleden was het Parochieveld-Bruwaanbos nog een uitgestrekt heidegebied: 't Ruisleeds Veld, een uitloper van het Bulskampveld. Vanaf begin negentiende eeuw probeerde men om die gronden te ontginnen. Het gebied werd ingedeeld in vierkante blokken en bebost met naaldbomen. Op de randen werden dreven aangeplant, meestal met beuken. Dat patroon is grotendeels bewaard gebleven en nog goed herkenbaar in het landschap.

In de Vorte Bossen vind je naast droge arme bossen ook natte valleibossen, vandaar de naam 'Vorte' bossen. Je ziet er geen naaldbomen maar vooral oude essen, elzen, populieren en een indrukwekkende bloemenweelde van bosanemonen en sleutelbloemen in het voorjaar.

Een rijk en gevarieerd bos heeft logischerwijze ook een rijke fauna. In de natte bossen voelen houtsnip en wielewaal zich thuis. Typische vogels die je vooral in de dennenbossen kan zien zijn kuifmezen en goudhaantjes. In de beukendreven broedt soms zelfs de zwarte specht. Verder vallen soorten zoals buizerd, sperwer, boomvalk en groene specht op. Ook broeden in het bos de bosuil, de kleine bonte specht en talloze kleine zangvogels. De vos maakt ieder jaar zijn burcht in de Vorte Bossen en ook bunzing, hermelijn en wezel wonen er graag. Met wat geluk zie je een eekhoorn tijdens je wandeltocht.

Goed dus voor een niet te missen voorjaarswandeling onder begeleiding van conservator Frank Debeil!

- Vertrek om **13u30 stipt op de carpoolparking aan de oprit E40 te Nevele** of ter plaatse om 14u op de onthaalparking "Vorte Bossen" t.h.v. het gemeentedomein Parochieveldbos. Dit is rechtover boomkwekerij De Bel, Krommekeerstraat, 19A Ruiselede.
- Inschrijven kan op: <https://www.natuurpunt.be/agenda/voorjaarswandeling-de-vorte-bossen-te-ruiselede-66588>

Cursus Natuurverkenner: een terugblik

Genieten van de natuur kan iedereen die dat wil, maar sommige mensen hebben zoveel te vertellen over alles wat ze zien, horen, ruiken, voelen... en snappen zo goed hoe alles met elkaar verbonden is en invloed heeft... en dat is echt fascinerend! Een cursus natuarpuntverkenner was 6 zaterdagen die verwondering. En nee, zoveel meer hebben we nog niet te vertellen nu, zeker met een geheugen als een zeef zoals het mijne, maar met wat herhaling en hier en daar wat weetjes zijn we toch al weer een klein stapje dichterbij de natuurverkenner.

De eerste zaterdag bleek dat ons gezelschap heel divers was: sommigen met veel voorkennis, anderen weinig, sommigen van ver buiten regio Nevele, anderen van hier, sommigen alleen, anderen met een "vriendje" (of meer), sommigen jong, anderen euh ... maar onze gemeenschappelijke interesse maakte de groep al gauw tot een gezellige bende. Het was steeds fijn elkaar terug te zien en een babbeltje te doen in de pauzes en bij de praktische sessies in de namiddag. Een start met landschappen. Wat als de vallei van de Oude Kale aan de Zuidpool was blijven liggen? Dan had ze er nooit zo uitgezien. De kans was natuurlijk klein, gezien alle botsingen, ijstijden en vulkanische activiteiten op aarde. Schelpjes zoeken kan ook in eigen tuin als je wat dieper graaft, de zee is nog niet zolang weg (als je een tijdsbeschouwing neemt van het ontstaan van de aarde). En na alle natuurlijke fenomenen, kwam dan ook de mens zijn stempel zetten: ontbossing, landbouw, kanalen,... Als we in de namiddag met Toon op stap gaan door het landschap, komt de functionele betekenis echt tot zijn recht. Want hoe kan het landschap zorgen voor onze toekomst als mens, maar ook deze van de dieren, planten en alle andere levende wezens op deze planeet.

Dat brengt ons nadeloos naar de 2de en 3de sessie waar planten en dieren centraal staan. Aan een mens-**dom** valt precies niet zoveel uit te leggen als aan het planten- en dieren**rijk**. Bouw, indeling, voortplanting, voortbeweging, jagers en prooien, ... we verslonden gretig de kennis op de slides en gingen in de namiddag op stap om deze kennis te testen. Gelukkig bestaat er zoiets als een determinatiekaart en kan, wie goed ja en nee vragen kan beantwoorden, bij de juiste plant of waterdier uit komen. De app ObsIdentify was natuurlijk ook een optie, maar een kritisch oordeel mag hier niet ontbreken. De cursus bood ook de mogelijkheid voor de nachtraven onder ons om hun nachtlotgenoten te ontmoeten. Vleermuizen niet alleen zien scheren boven je hoofd, maar hen ook horen. En met op de valreep nog een Oehoe-geluid, konden we zelf een uiltje gaan vangen. De zoektocht naar paddenstoelen vormde een aparte sessie. En alhoewel we blijkbaar een lekkere champignon niet hadden herkend, blijft voor al de wijze raad nazinderen: elke paddenstoel is eetbaar, maar soms maar één keer.

De laatste sessies kregen we een beeld op ecologie en biodiversiteit. Het was een mengeling van horror en hoop. Dat we als mensheid ooit verdwijnen staat in de sterren geschreven (maar over sterren hebben we niet geleerd), de vraag is alleen wanneer. In ieder geval is de 6de massa-extinctie aan de gang. Als we aan biodiversiteit denken, mogen we niet vergeten hoe belangrijk het is niet alleen veel soorten na te streven, maar ook variatie binnen de soort, om de overlevingskansen van de soort te vergroten. Diverse ecosystemen zorgen alvast voor meer soorten. Wie durft nog een vlakke pelouse aanleggen en die met de grasmachine te maaien? Zo kunnen de keuzes die we maken mee bepalen of we de SDG's (Sustainable Development Goals) halen tegen 2030.

In de laatste sessie konden we alvast een paar concrete keuzes maken toen de werking van Natuarpunt en de Ratel in het bijzonder werd uitgelegd: lid worden van Natuarpunt, meewerken aan beheerdagen in de vallei, een artikel schrijven voor dit blaadje, ...

Een supergeslaagde cursus natuarpuntverkenner. Tot in de puntjes georganiseerd en met boeiende gedreven sprekers en begeleiders in het veld. Alleen lovende woorden van alle deelnemers.

Katy Van der Mispel (foto's: Veerle Mogensen)

Nieuws vanuit de Oude Kale

De Oude Kale groeit

Met de regelmaat van de klok schrijven we over het groeiend natuurgebied rond de Vallei van de Oude Kale. Deze keer gaan we het niet hebben over de groei van onze natuurgebieden (hoewel we in 2023 maar liefst negen (!) hectare verwierven), maar schrijven we over de Oude Kale zelf die het voorbije jaar met 400 meter is gegroeid.

Hermeandering

In opdracht van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) startte de aannemer NV Carpentier uit Eksaarde in juni met de heraanleg van de Oude Kale in het Muizendalebos, het bos tussen de Stationstraat – Muizendale en het Schipdonkkanaal. Dit stuk van de Oude Kale werd in de jaren 1980 in een betonnen kuip geforceerd tijdens de verbreding van het Schipdonkkanaal. De beek kreeg nu opnieuw een kronkelend patroon. De waterloop groeide zo met bijna 400 meter: in plaats van het kaarsrechte stuk van 600 meter, stroomt het water nu over bijna een kilometer. Hierdoor kan de beek meer water bergen in de bedding zelf. Door het kronkelend traject ontstaat meer weerstand voor het water, waardoor het ook trager afvloeit en een grotere variatie in stroomsnelheden ontstaat. Het is volgens mij wel nog af te wachten of de impact op de waterkwaliteit even positief uitvalt als in fase I: de beek lijkt me veel breder te zijn aangelegd dan het zeer smalle stroompje in het Landegembos (tussen containerpark en de spoorweg) waardoor ook minder turbulenties in het water zullen ontstaan. Het hele project werd gefinancierd met middelen uit het relanceplan van de Vlaamse Regering, waarmee o.a. wordt ingezet op het Vlaamse Blue Deal programma om het risico op droogte en overstroming te verminderen.

De stroom werd geen exacte kopie van de waterloop die ruim veertig jaar geleden onder het zand verdween. Dat tracé ligt nu deels tot onder de trekweg en het kanaal en was dus niet herstelbaar. Het nieuwe patroon komt in grote lijnen wel overeen met een natuurlijk meanderend patroon. We hopen dat de beek ook in de toekomst vrij mag meanderen, waarbij de dynamiek van het water zorgt voor erosie aan de buitenbochten en sedimentatie in de binnenbochten. De hevige regenval van de afgelopen maanden heeft alvast gezorgd voor een heel sterke stroming in de nieuwe bedding. In één buitenbocht heeft dit al gezorgd voor een sterke afkalving, waarbij een steile oever ontstond. Misschien in de toekomst een ideale nestplek voor een ijsvogel?

Vele lagen boven veen

Bi het graven kon de opbouw van de bodem erg goed bekeken worden. De grens tussen de oorspronkelijke valleibodem en de opgehoogde specie was op vele plaatsen erg goed zichtbaar. Ongetwijfeld zullen op deze

grenslaag heel wat oude plantensoorten tevoorschijn komen die vroeger floreerden in de vallei, net zoals bij de meanders tussen het containerpark en de spoorweg.

Op het diepste deel van de nieuwe waterloop werden intacte veenlagen aangesneden. Die erg donkere bodemlagen zijn opgebouwd uit organisch materiaal (afgestorven plantenresten) die omwille van de zeer natte omstandigheden goed bewaard werden. Vermoedelijk ontstond dat veen in het *Atlanticum*, een relatief warme periode grofweg 5.000 tot 10.000 jaar geleden. Het was verbluffend hoe intact sommige plantenresten van duizenden jaren oud nog waren. Ik haalde bv. een boomstammetje uit het veen (allicht enkele duizenden jaren oud), waarvan na het drogen enkel een verschroepelde stervorm overbleef (foto onder Toon Spanhove).

Bovenop het veen werden eerst vooral vele fijne kleilaagjes afgezet, en daarboven dus de opgespoten lagen met zandig materiaal. Die ondoordringbare kleilagen liggen wellicht aan de basis van een erg complexe waterhuishouding in de vallei, met soms grote verschillen in kweldruk op erg kleine schaal. Zo zag het water in twee nabijgelegen meanders er tijdens de werken totaal verschillend uit: het water in de ene meander kleurde roestbruin door het ijzerrijk kwelwater, terwijl een meander die enkele meter verder lag gevuld was met vuilgrijs water (zie *dronefoto volgende pagina* - Wout Spanhove).

waardevolle schrale vegetatie rijk aan orchideeën.

- In de oorspronkelijke plannen werd een brugje over de Oude Kale voorzien, maar dit werd geschrapt in de vergunning na negatief advies vanuit het Agentschap Natuur en Bos.

Een zeer belangrijk aandachtspunt bij het beheer wordt de Japanse Duizendknoop. Dit is een zeer invasieve plantensoort die kan groeien vanuit kleine stukjes stengel of wortelstok. Ondanks de grote inspanningen die de aannemer reeds leverde om deze soort in toom te houden, is het momenteel ondenkbaar

dat de soort helemaal uitgeroeid zal zijn. Op de plaatsen waar de grond goed gezeefd werd, volstaat normaal een goede nazorg, waarbij alle nieuwe scheuten uitgegraven worden. Helaas werden niet alle haarden even grondig gezeefd. Bovendien zit de soort tot bijna tegen de tunnel onder het spoor, op een plek waar de bestrijding erg moeilijk (maar niet onmogelijk) is. We kunnen alleen maar hopen dat de verschillende overheidsinstanties (VMM, DVW, ANB of de gemeente) nog middelen beschikbaar hebben voor de bestrijding van de laatste haarden van deze pestsoort.

Toon Spanhove

Foto Onder: Zicht op de nieuw gegraven 'Oude Kale' met ophoping van kroos in een van de meanders door een omgewaaide tak in het water. Het deel links op de foto is ecologisch zeer waardevol en wordt enkel toegankelijk onder begeleiding. Het stuk rechts is zwaar verstoord door de werken – hier is recreatief medegebruik door wandelaars, fietsers en ruiters wel mogelijk (foto Wout Spanhove)

Toekomstig beheer

De hele zone van de hermeanderingswerken (zowel fase I als fase II) liggen in het visiegebied van het natuurreservaat Vallei van de Oude Kale. Er zijn al lang afspraken tussen de eigenaar van het terrein (De Vlaamse Waterweg) en Natuurpunt dat we het hele terrein in beheer zullen krijgen. We stelden daarvoor beheerfiches op met de krijtlijnen van het toekomstige beheer. Net als bij het Landegembos, wordt het gebied opgedeeld in enkele beheerzones, met verschillende doelen:

- Het stuk tussen de trekweg en de nieuwe meander is het natste en ecologisch meest waardevolle gedeelte van het bos, met een alluviaal elzenbroekbos. Dit is volgens de Europese habitatrichtlijn een prioritair te beschermen habitattypen, code 91E0 voor de specialisten. In dit stuk zetten we logischerwijs vooral in op het versterken van de biodiversiteitswaarden. Dit deel wordt dan ook enkel onder begeleiding toegankelijk.
- Het deel tussen de nieuwe meander en de gedempte Kale is momenteel erg zwaar verstoord, en zien we als zone waar recreatief medegebruik mogelijk is. Hier is volgens ons zeker plaats voor wandelaars, fietsers en ruiters. We voorzien een wandellus via de oever van de meander, die toegankelijk wordt via de Veldestraat en de Spoorwegstraat. Van zodra Natuurpunt het terrein formeel in beheer krijgt, wensen we in gesprek te gaan met de diverse gebruikersgroepen om de toegankelijkheidsregeling verder vorm te geven.
- De weilanden grenzend tussen het bestaande bos en het kasteelpark worden grotendeels bebost, ter compensatie van de ontbossingen die nodig werden voor de aanleg van de waterloop. Voor elke vierkante meter die ontbost werd, moeten er volgens de boscompensatieregeling twee tot drie bebost worden. De historische kanaaldijk die nog duidelijk herkenbaar is blijft echter open, omwille van een zeer

Overstromingen in de Vallei van de Oude Kale.

De hevige neerslag vanaf de eerste helft van november zorgde voor overstromingen in de Vallei van de Oude Kale. We brachten de overstroming in beeld met een huis-tuin-en-keuken drone, en dat leverde spectaculaire plaatjes op. Overstromingsrisicokaarten kan je tegenwoordig met enkele muisklikken op je scherm toveren (zoek op pluviale overstromingskaarten op geopunt.be). Het leek ons interessant om deze kaarten te vergelijken met onze dronebeelden van de overstroming. De overstromingen op de luchtbeelden kwamen op de meeste plaatsen goed overeen met de contouren van gebieden met een 'klein overstromingsrisico' – dit zijn gebieden met een jaarlijkse kans van 1 op 1000. Hier en daar stonden zelfs plekken blank die niet aangeduid waren als gebieden met actueel overstromingsrisico, maar enkele op de toekomstige overstromingsrisicokaarten onder klimaatverandering.

De toekomst zal moeten uitwijzen of we afgelopen maanden te maken hadden met een zeer uitzonderlijke 'duizendjarige' neerslagpiek. Klimaatwetenschappers voorspellen al lang dat onze winters natter worden, met een meer gepiekte neerslag. Nu al blijkt dat de officiële kaart het risico op overstromingen in de Vallei van de Oude Kale fameus onderschat. Inzetten op het behoud of versterken van bestaande waterbuffers is dus zeker geen overbodige luxe.

Toon Spanhove

Onder: Luchtbeeld van de overstroming in de Vallei van de Oude Kale (12 november 2023), met overeenkomende extract uit de pluviale overstromingsrisicokaart (de grenzen van de foto zijn in rood aangeduid op de kaart). Foto door Wout Spanhove, bron kaart: geopunt.be.

Overwinterende ooievaar in de Vallei van de Oude Kale

De laatste jaren schrikken we niet meer van een ooievaar die over onze streek vliegt. Vooral tijdens de trekperiode passeren tot enkele tientallen dieren boven Nevele. Meestal blijft het bij overvliegende exemplaren, maar af en toe komen ze ook aan de grond. Zo kreeg ik eerder dit jaar nog een foto doorgestuurd van een landbouwer van een groep van meer dan 10 dieren die zich tegoed doen aan insecten in vers gemaaide hooilanden. Overwinterende exemplaren hebben we hier bij mijn weten nog niet gehad. Op 26 november kregen onze knotters bijna de hele dag het gezelschap van een druk foeragerend individu. Het dier werd minstens tot oudejaarsavond nog op verschillende plekken in de vallei opgemerkt en werd 's avonds slapend gezien op een lantaarnpaal in de Valleiweg. Op 17 december kon Nico Dewaele (zie foto) dit exemplaar prachtig op beeld vastleggen, waardoor details in het verenkleer goed te bestuderen zijn. De iets donkere snaveltip en de donkere dekveren op de pols wijzen op een jong exemplaar. Een leuke opsteker voor het gebied – hopelijk komt die soort hier ooit tot broeden.

Wetenschappelijk onderzoek in de Vallei

Af en toe krijgen we de vraag of onderzoekers de Vallei van de Oude Kale mogen meenemen als studiegebied in een groter wetenschappelijk project. Als dergelijk onderzoek niet gepaard gaat met zware verstoring van het terrein, verwelkomen we die wetenschappers met open armen.

De Schipdonkplas in Merendree werd geselecteerd als locatie voor een veelbelovend onderzoek naar de interactie tussen vervuilingen, ziektes en populatiedynamiek van (voorheen) gewone soorten – in dit geval de gewone pad. Het **OSSOBUFO-project** is nog maar pas opgestart. Je kunt het volgen via hun website: <https://ossobufo.github.io/nl/>. Schrik dus niet als tijdens de paddentrek mensen in witte pakken ziet verschijnen die gewapend met steriele potjes en swaps stalen trachten te nemen van onze padden.

Bio-ingenieurs van het Labo voor Bos en Natuur van de UGent (FornaLab) vergeleken de functionele biodiversiteit tussen voedselbossen, natuurgebieden en klassieke landbouwpercelen. Het Lambeekstraatje werd geselecteerd als een van de 52 studiegebieden in Vlaanderen, omdat dit natuurgebied vlakbij het voedselbos van FarField ligt. We kregen een bijzonder rapportje met de metingen doorgestuurd, een erg leuke geste van de onderzoekers naar de beheerders toe. Dit rapportje is te downloaden op onze website:

<https://deratel.wordpress.com/2023/12/31/wetenschappelijk-onderzoek-in-de-vallei-van-de-oude-kale/>.

Daaruit blijken enkele opvallende zaken. Uit de bodemanalyses blijkt bv. dat de voedselrijkdom in de bodem (vooral het stikstof- en fosfaatgehalte) heel laag ligt, waardoor hier voor onze streek erg bijzondere vegetaties kunnen ontwikkelen. Ook leuk was het soortenlijstje van pissebedden. Hoewel we binnen ons team onvoldoende kennis hebben om de soorten ecologisch te plaatsen, kan je toch enkel blij worden met soortnamen als 'verborgen paars drieogje' en 'veenribbel'.

Toon Spanhove

Boekbespreking

Steven Vromman. **Hoop. Een kompas in turbulente tijden.** Uitgegeven bij Scribis, 2023, 140 p.

Steven Vromman werd bekend als ‘**Low-impact-man**’ met zijn **Low Impact-project (2008)**. In een bekroonde documentaire reeks op Canvas konden wij zien hoe hij zijn leven drastisch omgooide om zijn ecologische voetafdruk te minimaliseren.

In zijn roman ‘**Amor Mundi**’ (2021) schetst hij zijn eigen ecologisch toekomstbeeld via de figuur van Man Bashar Vandeputte.

Ondertussen is hij een **veel gevraagde spreker** geworden en bedacht hij de ‘**ecocomedy**’, een originele vorm van infotainment waarbij humor, realiteit en toekomstdenken op een humoristische manier wordt verbonden.

Hij brengt voorstellingen voor scholen, bedrijven, openbare besturen en organisaties en begeleidt mensen en Organisaties rond ‘Toekomstdenken en actieve hoop.’

Begin 2023 publiceerde hij **Hoop. Een kompas in turbulente tijden**. Zijn gedachtengoed uit *Amor Mundi* wordt hierbij op een positieve, constructieve manier - met de nodige humor - geconcretiseerd.

Hoop is geen boek voor ‘preppers of survivors’, ook geen boek voor wie op zoek is naar analyses over de klimaatproblematiek. Het bevat ook geen historisch overzicht, het is ook geen zoektocht naar schuldigen en ook geen blauwdruk voor een andere samenleving... maar **het is wel geschreven omdat hij ervan overtuigd is “dat het zin heeft om actie te ondernemen, om ons te organiseren en onze stem te laten horen in het klimaatdebat”.**

Hij vertrekt van een ‘**risicobarometer**’: in kaart gebrachte potentiële risico’s i.v.m. de klimaatproblematiek en bestudeert **hoe de maatschappelijke en ecologische systemen kunnen evolueren**. Een vergelijking wordt gemaakt met de **Global Risk report** van het Wereld Economisch Forum, een jaarlijks rapport over de grootste bedreigingen voor de wereldeconomie. Concreet gaat het om het falen van de klimaatactie, milieuschade, extreem weer (hittegolven, droogte en overstromingen) en verlies van biodiversiteit, het verdwijnen van cohesie, de beurscrash, de schulden crisis, toenemende armoede, geopolitieke conflicten en het verloren gaan van de cyberveiligheid. Met het oog op mogelijke (re) acties beschrijft hij de potentiële evoluties en past er de **techniek van toekomstige ‘scenarioplanningen’** op toe.

Hoe zouden we ons maximaal kunnen voorbereiden en hoe kunnen wij reageren? Hij ziet **4 mogelijke toekomstscenario’s en daaraan verbonden gedrag: ‘Waakzaam vooruitkijken’, ‘Samen Toekomstbestendig handelen’, ‘Fluiten in het donker’ en ‘Pompen of verzuipen’.**

Hoe omgaan met negatieve prognoses en effectieve problemen? ‘Vluchten’ (wegkijken van de risico’s), ‘Bevriezen’ (‘het komt niet meer goed’, ‘het heeft geen zin meer’) ‘Vechten’ (actievoeren in verschillende gradaties) en tenslotte het meest zinvolle ‘Verbinden’ (we kunnen het niet alleen aan, we zullen het samen moeten doen).

Verbinden is uiteindelijk het sleutelwoord... gekoppeld aan **voorbereiding en veerkracht**. De eerste stap om veerkracht onder de bevolking te vergroten is samen een ‘**veerkracht quotiënt (VQ)**’ opstellen die wordt bepaald door je gezondheid, je kwetsbaarheden, je rijkdom aan hulpbronnen en je netwerk. De volgende stap is **je voorbereiden op mogelijke risico-situaties** waarin je kan terechtkomen.

Mensen en gemeenschappen die zich hebben voorbereid op lastige scenario’s reageren immers veerkrachtiger als er iets misloopt.

Komen o.a. in het boek aan bod: je persoonlijke toekomstvaardigheden, je lokaal sociaal kapitaal (LSK), je vaardigheden om om te gaan met onzekerheden, je veranderingsvaardigheden, je veerkracht op persoonlijk vlak.

Op het vlak van ecologie worden volgende onderwerpen geanalyseerd en besproken: watertekort, te veel water, hitte, chemische vervuiling, energie, voedsel, Op maatschappelijk en menselijk vlak wordt ingegaan op mogelijke toekomstige scenario’s m.b.t. kinderen, cultuur en ontspanning, gezondheid en communicatie... betrokken op de context van de klimaatproblematiek.

In een laatste deel wordt ingegaan op hoe we bepaalde zaken kunnen voorkomen... **uiteindelijk is er nog Hoop (met de nodige humor)**... we kunnen gaan voor een win-win situatie, we kunnen structuren veranderen... een andere wereld is mogelijk.

In het boek wordt voor een eigen analyse gebruik gemaakt van een losbladig ‘**Actieplan voor de toekomst**’...je kan dus enigszins zelf nagaan wat je zou kunnen doen.

De opgave waar we voor staan is enorm, de tijd die we hebben zeer kort. Daarom telt elk woord, elke daad, van iedereen ...vrij naar Roger Cox uit ‘Duty of Care’ de documentaire van Nic Balthazar.

Ignace Van Dingenen

TELFORMLIER Het Grote Vogelweekend

HUISMUS

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10

Meer dan 10: _____

PIMPELMEES

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10

Meer dan 10: _____

ROODBORST

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10

Meer dan 10: _____

HEGGENMUS

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10

Meer dan 10: _____

TURKSE TORTEL

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10

Meer dan 10: _____

STADSDUIF

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10

Meer dan 10: _____

KAUW

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10

Meer dan 10: _____

SPREEUW

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10

Meer dan 10: _____

MEREL

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10

Meer dan 10: _____

KOOLMEES

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10

Meer dan 10: _____

WINTERKONING

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10

Meer dan 10: _____

VINK

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10

Meer dan 10: _____

HOUTDUIF

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10

Meer dan 10: _____

EKSTER

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10

Meer dan 10: _____

ZWARTE KRAAI

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10

Meer dan 10: _____

Vogel gezien die er niet bij staat? Vul hier in:

Klaar met tellen? Geef je resultaten door op www.vogelweekend.be
Niets of weinig gezien? Ook dan is je vogeltelling belangrijk.

Het Grote Vogelweekend is een campagne van Natuurpunt • www.natuurpunt.be

Gebruik dit telformulier tijdens het Grote Vogelweekend
van 28 en 28 januari

Hansbeeks gevogelte: de Torenvalk

Een inwoner van Hansbeke kreeg een origineel verjaardagsgeschenk, een torenvalkkast. Die kast hing hij op in een nabijgelegen weide. Vanuit hun huis konden ze zien of er kandidaat-huurders zijn die de kast wel ok vonden. Afgelopen voorjaar had de kast direct succes: een koppeltje torenvalken vertoonde interesse en nam de nestkast in gebruik. Tot groot plezier van gans de familie, die met een kijker het reilen en zeilen van de torenvalkjes kon volgen. Een snelle controle van de kast leerde hen dat er 5 eieren in de kast lagen. Drie daarvan werden uitgebreed en uiteindelijk slaagde het koppeltje erin twee jongen te laten uitvliegen (torenvalk met jong in nestkast, zie afbeelding onder).

Torenvalken zijn in Vlaanderen de meest voorkomende roofvogelsoort: je kunt ze overal tegenkomen, zowel op het platteland als in de stad. Hun voorkeur gaat uit naar een open landschap met hier en daar wat bomenrijen of struiken. Zo zie je heel dikwijls een torenvalkje jagen boven de wegbermen van de autostrade. Dat heeft alles te maken met hun favoriete prooi: muizen! In het korte gras van een wegberm zijn muizen veel beter waar te nemen en te vangen. Tot 80% van hun prooien maken deel uit van de uitgebreide muizenfamilie. De resterende 20% bestaat uit grote insecten, jongen van kleine vogels, wormen... Deze prooikeuze maakt dat torenvalkjes vroeger minder te leiden hadden van vervolging en zo beter stand hielden, dit in tegenstelling tot andere roofvogels.

Heel typisch voor de torenvalk is de manier van jagen: ze hangen ter plaatse boven een prooi zoals een helikopter. We noemen dat "bidden". Die term zou trouwens afkomstig zijn van het gezegde "bidden voor het eten"! Van hoog in de lucht laten ze zich al biddend telkens ietsje zakken tot ze voldoende zeker zijn. Dan laten ze zich op de onfortuinlijke muis vallen. Niet altijd met succes...Dan maar opnieuw "bidden" voor succes!

Mannetje torenvalk

Biddende torenvalk

Zoals reeds gezegd kun je torenvalken vooral in het open landschap vinden. Bossen vermijden ze. Net zoals andere roofvogels zijn het geen nestbouwers. Ze kiezen voor oude nesten van kraaien of eksters of broeden in boomholtes en spleten van gebouwen. Je vindt ze ook heel gemakkelijk in een aangepaste nestkast, net zoals in Hansbeke. Een van de problemen hierbij is dat zo'n kast ook vaak in trek is bij andere vogels zoals houtduiven of kauwtjes. Dat leidt dan tot hevige gevechten om het eigendom van de kast! En is het zeker niet altijd de torenvalk die wint! Kijk maar eens op Youtube: https://youtu.be/S_qT3IS-gnU.

Klimaattop COP28 in Dubai

Van donderdag **30 november t/m dinsdag 12 december** ging de COP28 in Dubai de jaarlijkse klimaatconferentie van de VN door en die stond volledig in het teken van de vraag hoe ver we staan met de **'Global Stockage'**: hoever staan we met onze inspanningen om de klimaatverstoring tegen te gaan door de uitstoot van broeikasgassen te verminderen in combinatie met een duurzaam economisch model.

De COP28 moest een sterk engagement tonen om de doelstellingen van Parijs alsnog te halen én een duidelijk signaal geven dat een koerswijziging nodig is.

Er werd gefocust op :

1. Het versnellen van de energietransitie en het drastisch verlagen van de uitstoot tegen 2030
2. De klimaatfinanciering verbreden en hervormen
3. Natuur, mensen, leven en levensonderhoud centraal plaatsen
4. Mobiliseren voor inclusie : alle belanghebbenden moeten aan bod komen.

Voor meer informatie over het opzet: <https://diplomatie.belgium.be/nl/beleid/beleidsthemas/uitgelicht/cop28-elke-fractie-van-een-graad-telt>

Het **klimaatakkoord** dat werd afgesloten in Dubai zorgt voor grote **verdeeldheid**. De positivisten zeggen dat het een historische stap vooruit is en de negativisten zeggen dat het veel te weinig, veel te laat is. Eén en ander hangt natuurlijk af van wat je op voorhand hoopte of verwachtte.

Hoe dan ook zijn de meesten het erover eens dat de bereikte afspraken net genoeg kunnen zijn om alsnog de opwarming van de aarde tot 1,5°C te beperken...maar dan moeten we zo vlug mogelijk onze plannen omzetten in daden.

De **eindverantwoordelijkheid** ligt echter uiteindelijk **bij de verschillende landen** die elk op hun manier die doelstellingen zouden moeten bereiken en daar wringt het schoentje. Het is dus eerder een **'inspanningsverbintenis'** i.p.v. een **resultaatsverbintenis** vermits er **geen dwingende maatregelen** werden geformuleerd.... en dat biedt uiteindelijk veel **minder garanties dat er effectief tijdig wordt gehandeld**.

Wat werd er - in grote lijnen - uiteindelijk afgesproken:

1. De oprichting van een **'loss-en damage-fonds**. Een fonds dat arme landen die zwaar te lijden hebben onder de gevolgen van de klimaattransitie zullen vergoed worden... op zich positief en een mijlpaal maar volgens velen veel te weinig... en er werd amper gesproken over de klimaattransitie en sociale rechtvaardigheid.
2. Het **'wegbewegen van'** of het **'terugdringen'** van de **fossiele brandstoffen**. Maar **geen 'uitfasering'** ... zoals velen hadden gehoopt ... door o.a. het 'terugdringen' van het gebruik van olie, kolen en gas, door o.a. het versneld terugdringen van de uitstoot van kolencentrales, het versnellen van technieken waarbij geen of weinig CO₂ vrijkomt, het drastisch terugdringen van andere broeikasgassen, van de CO₂-uitstoot van wegtransport (maar niet van de luchtvaart) , het afbouwen van fossiele subsidies.
3. Het wereldwijd **verdrievoudigen van de hernieuwbare energie**.

In dit hele verhaal werd ook geen rekening gehouden met voorspelde bevolkingsgroei met zo'n 2 miljard bijkomende inwoners op onze planeet en het gegeven dat de stijgende welvaart van groeielanden zoals China, India en o.a. Brazilië in de nabije toekomst ook zorgt voor een bijkomende CO₂ uitstoot.

Voor een gedetailleerde analyse en voor de verschillende standpunten verwijs ik graag naar de evaluaties van klimaatwetenschappers en naar de standpunten van organisaties zoals Natuurpunt, BBL, Greenpeace.

In welke mate we erin zullen slagen zal de toekomst moeten uitwijzen. Maar... 'Hoop doet leven'

Ignace Van Dingenen

Kort genoteerd

- SCHENK EENS EEN BOOM TIJDENS DE FEESTDAGEN

Er is te weinig bos in Vlaanderen. Je kan daar op een leuke, originele, poepsimpele, gezonde en supergezellige manier iets aan doen! Schenk een boompje aan je partner, neef of nicht, moeder of vader, zoon of dochter, vriendin of vriend.

Voor meer informatie: <https://bosplus.be/schenk-een-boom/>

- DE KLIMAATCOALITIE vzw

De Klimaatcoalitie verenigt een brede waaier aan ngo's, vakbonden en burgerbewegingen uit heel België. Deze organisaties voeren sinds 2008 campagne voor "eerlijke en noodzakelijke maatregelen om de klimaatcrisis aan te pakken".

Ze oefenen druk uit op beleidsmakers om krachtige maatregelen te treffen en mobiliseren een breed publiek voor een klimaatvriendelijke en eerlijke samenleving.

Voor meer informatie <https://klimaatcoalitie.be/nl>

- HUISMUS : VOGEL VAN HET JAAR 2024

De huismus is verkozen tot vogel van het jaar 2024. Met 27% van de stemmen liet de huismus de spreeuw, zwarte roodstaart, huiszwaluw en gierzwaluw ver achter zich.

Voor meer info : <https://www.vogelbescherming.be/vogel-van-het-jaar/vogel-van-het-jaar-2024-de-huismus/>

- EUROPESE NATUURHERSTELWET GOEDGEKEURD

De Raad en het Europees Parlement hebben een politiek akkoord bereikt over de natuurherstelwet.

- Tegen 2030 in ten minste 20% van alle land- én zeegebieden in Europa herstelmaatregelen invoeren
- Tegen 2050 moet dit uitgebreid worden naar alle ecosystemen waar herstel nodig is
- Hierbij moet prioriteit geven aan de al beschermde Natura 2000-gebieden
- Om dit te kunnen realiseren moeten de lidstaten – ook België – op regelmatige tijdstippen nationale herstelplannen opstellen

Voor meer informatie : <https://www.natuurpunt.be/nieuws/de-natuurherstelwet-wat-staat-er-eigenlijk-20230606>

Ben je voor de natuurherstelwet en klopt jouw hart voor de natuur. Teken dan het natuurmanifest : <https://www.natuurpunt.be/pagina/natuur-het-hart-t-moet-weer-kloppen>

- NATUURHERSTELWET : België onthoudt zich

België moest zich onthouden omdat de bevoegde ministers niet tot een gezamenlijk standpunt konden komen. Vlaanderen vraagt meer tijd voor een nieuwe impactstudie. Om deze wet goed te keuren is een goedkeuring nodig van de Waalse, de Brusselse, de Vlaamse en de federale bevoegde ministers. Omdat Vlaanderen zich niet kan uitspreken voor of tegen de herstelwet is er geen eensgezindheid en onthoudt België zich.

- STIKSTOFAKKOORD (VLAANDEREN)

De Vlaamse regering heeft op 14 november een nieuw stikstofakkoord goedgekeurd dat van toepassing is tot 31 december 2030. Daarin wordt vastgelegd hoe de stikstofuitstoot in Vlaanderen kan verlaagd worden en hoe de landbouwsector en de bedrijfswereld in de toekomst nog een vergunning kunnen krijgen

Meer informatie over het stikstofdossier : <https://www.vlaanderen.be/stikstof-in-vlaanderen/nieuwsberichten/nieuw-akkoord-over-stikstofdossier>

- DE KLIMAATZAAK vzw

Op 30 november schreef ons land na Nederland geschiedenis. Het Hof van beroep van Brussel verplicht de Belgische staat, het Vlaams Gewest en het Brussels hoofdstedelijk gewest om de uitstoot van broeikasgassen sneller te reduceren. Die moeten in 2030 55% lager liggen dan in 1990. Dit moet de mensenrechten van de burgers beschermen...

De Klimaatzaak werd in 2014 opgericht om België te wijzen op haar verantwoordelijkheid tegen de klimaatopwarming. Het is een vzw die zo'n kleine 70.000 leden verenigt. In eerste aanleg won de VZW haar proces maar ze ging toch in beroep omdat de rechters in eerste aanleg geen concrete reductiecriteria opstelden dat het Belgische klimaatbeleid de mensenrechten en de zorgvuldigheidsnorm schendt.

Na een procedureslag van een 6-tal jaar verscheen de klimaatzaak van 16 tot 26 maart 2021 voor de rechter omdat zij vonden dat België onvoldoende deed om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen.

Voor meer informatie: <https://www.klimaatzaak.eu/nl>

KLIMAATTRANSITIE EN SOCIALE RECHTVAARDIGHEID.

Het Hoog comité voor een rechtvaardige klimaattransitie bestaat uit 24 experten die gespecialiseerd zijn in sociale kwesties, economie, democratische innovatie en aardwetenschappen. Ze bezinnen zich over de vraag "Hoe de Rechtvaardige Transitie in België organiseren en institutionaliseren?" De covoorzitters zijn Bea Cantillon en Marek Hudson.

De onderzoekers zijn vooral bezorgd over het feit dat de gevolgen van het klimaatbeleid om de economie en de samenleving CO2 neutraal te maken een bedreiging vormt voor gezinnen met een laag inkomen, werknemers in de getroffen sectoren, boeren en kleine bedrijven. Wie minder welvarend is ondergaat de grootste risico's maar draagt er het minst toe bij. De 10% rijkste gezinnen stoten minstens 4 keer zoveel uitlaatgassen uit als de 10% armste gezinnen.

Sommigen vrezen dat de ecologische transitie zal vertragen als er een sociale dimensie aan wordt toegevoegd. De transitie zal vertragen als er een sociale dimensie aan wordt toegevoegd. Het omgekeerde is echter waar, de transitie zal alleen slagen als iedereen mee is.

Voor meer informatie over de onderzoeksresultaten : <https://www.justtransition.be/nl/het-hoog-comite-voor-een-rechtvaardige-transitie>

Ignace Van Dingenen

Klaar voor een episch 2024?

Trek je graag met vrienden de natuur in? Wil je iets terugdoen voor dat prachtige natuurgebied bij jou in de buurt? Dan is Expeditie Natuurpunt iets voor jou. Schrijf je in met 3 tot 5 vrienden en ga samen de uitdaging aan: fondsen werven én je een weekend sportief in het zweet werken. Een goede daad en verbeterde conditie, check! Kies de Vallei van de Oude Kale als natuurgebied dat je wilt steunen, zamel het minimumbedrag in en trek op 29 en 30 juni op avontuur. Je kiest jouw favoriete mix

van fietsen, wandelen en varen door het adembenemende Limburgse landschap.

Met jullie ingezamelde bedrag kunnen gedreven Natuurpuntvrijwilligers jouw favoriete natuurgebied uitbreiden en onderhouden om zo dieren en planten een veilige thuis te bieden. Uiteraard kan je op onze steun rekenen bij het organiseren van activiteiten om fondsen in te zamelen. Inschrijven kan via <https://expeditie.natuurpunt.be/nl-NL>

AGENDA

ZATERDAG 13 JANUARI

**BOEKVOORSTELLING 'DE ONBEKENDE ZEE' DOOR JAN MEES
20u, DE KLAPROOS LANDEGEM**

INSCHRIJVEN OP <https://www.natuurpunt.be/agenda/boekvoorstelling-de-onbekende-zee-door-jan-mees-65601>

ZATERDAG 3 FEBRUARI

**GEZINSNAMIDDAG IN DE KALEVALLEI
13U30 VALLEIWEG - MEERSSTRAAT**

INSCHRIJVEN KAN OP <https://www.natuurpunt.be/agenda/gezinsnamiddag-de-vallei-van-de-oude-kale-66745>

MAANDAG 1 APRIL

**VOORJAARSWANDELING IN DE VORTE BOSSEN (RUISELEDE)
VERTREK 13U30, CARPOOLPARKING E40 TE NEVELE**

INSCHRIJVEN OP op: <https://www.natuurpunt.be/agenda/voorjaarswandeling-de-vorte-bossen-te-rui-selede-66588>

ZONDAG 5 MEI

VROEGOCHTENDWANDELING IN DE VINDERHOUTSE BOSSEN (MEER INFO VOLGT)

DONDERDAG 9 MEI TOT ZONDAG 12 MEI

RATELWEEKEND TE MAASMECHELEN

**MEER INFO VIA ONZE
DIGITALE NIEUWSBRIEF,
WWW.NATUURPUNT.BE/NEVELE
OF FACEBOOK NATUURPUNT NEVELE**

Ratelweekend Hemelvaart 2024 (9 mei-12 mei)

Ook in 2024 plannen we een Ratelweekend, meer bepaald in het vakantiehuis Fabiola in Maasmechelen. We namen een optie op een vakantiehuis voor 24 personen op basis van volpension. Er zijn 7 slaapkamers, waarvan 4 met douche en toilet op de kamer. Reken op +/- 170 euro voor een volwassene en +/-110 euro voor een kind (2-7 jaar).

Het programma ligt nog niet vast, maar we logeren op de rand van het nationaal park Hoge Kempen. Prachtige natuur, met de Mechelse Heide, Terhills of de Ziepbeekvallei als uitschieters. De Maasvallei is eveneens vlakbij. Voor wandelaars en fietsers een paradijs.

Wie interesse heeft laat best iets weten. Er zijn maar 24 bedden beschikbaar!

Peter De Groot